ශ්‍රී ලංකාවේ මැතිවරණ ව්‍යාපාර මූල්‍යකරණය නියාමනය කිරීම සහ මැතිවරණ ක්‍රියාවලිය

<u>නව මැතිවරණ ක්‍රමයක් - ජනතාවට වගකියන මහජන නියෝජිතයෙක්</u> :

අද වන විට ශ්‍රී ලංකාවේ ක්‍රියාත්මක සමානුපාතික නියෝජන ක්‍රමය කේන්ද්‍රකරගත් මැතිවරණ ක්‍රමය" කොට්ඨාශ ක්‍රමය (කේවළ) මූලික කරගත් මැතිවරණ ක්‍රමයක් ලෙසට වෙනස් කළ යුතුය යන්න මෙරටේ ජනතාව අතර මුල්බැස ගත් අදහසක් බවට පත්ව ඇත¡ ඊට අමතරව පසුගිය පෙබරවාරි මස 08 වැනි දින පැවති පළාත් පාලන ඡන්ද විමසීම ද පැවැත්වූයේ කොට්ඨාශ ක්‍රමය පදනම් කරගත් මිශ්‍ර මැතිවරණ ක්‍රමයක් යටතේය¡ එනම් මිශ්‍ර සහික සමානුපාතික නියෝජන ක්‍රමය යටතේ ය.

දැනට ක්‍රියාත්මක සමානුපාතික නියෝජන ක්‍රමයේ කවර සුවිශේෂතා පැවතිය ද කොට්ඨාශ ක්‍රමය කරා නැවත වතාවක් ගමන් කිරීමට තරම් මෙරටේ ජනතාවට බලපෑම් කරන ලද හේතු කාරණා බොහෝ පවතී¡ සමානුපාතික නියෝජන ක්‍රමයේ අයහපත් ලක්ෂණ විග්‍රහ කරන බොහෝ දෙනෙක් ගෙන එන එක් තර්කයක් වන්නේ දැවැන්ත මැතිවරණ ව්‍යාපාරයක් දියත් කරමින් අසීමාන්තිකව මුදල් වැය කළ හැකි අපේක්ෂකයන් හට ජයග්‍රහණය ලැබීමට එම ක්‍රමය තුළ වැඩි ඉඩක් හිමිවන බවයි¡ එලෙස ඉතා විශාල ලෙස මුදල් වැයකළ නොහැකි" එහෙත් අවශ්‍යයෙන්ම ජනතාව නියෝජනය කළ යුතු කාන්තා" තරුණ හා වෙනත් ක්ෂේත්‍රයන්හී යම් මෙහෙවරක් කරන ලද පිරිස් මැතිවරණයක් සඳහා තරග කරන කලෙක" ඉතා විශාල මුදල් සම්භාරයක් වැය කරන අපේක්ෂකයන් හමුවේ පසුබෑමට ලක්වීමේ යම් සම්භාවිතාවක් පවතීය යන්න බැහැර කළ නොහැකි කරුණකි¡

ප්‍රජාතන්ත්‍රවාදය අභ්‍යාස කිරීමේ පිළිගත් ඍජු ක්‍රමවේදය වන්නේ ජනතා නියෝජිතයන් තෝරා ගැනීම සඳහා කලින් කලට මැතිවරණ පැවැත්වීමයි¡ එවැනි මැතිවරණයක් සඳහා ඉදිරිපත් වන තරගකරුවන් හෙවත් අපේක්ෂකයන් සඳහා "සම තරග බිමක්" (Level Playing Field) වෙනුවට සම අවස්ථා නොමැති තරග බිමක් නිර්මාණය වී තිබේනම්" එවැනි තත්ත්වයක් කිසිසේත්ම සාධාරණීකරණය කළ නොහැකිය¡ එවැනි අවස්ථාවක දී පුරවැසියන් ලෙසින් අප ගතයුතු ක්‍රියාමාර්ග මොනවාද? අපට සමීප වෙනත් රටවල් එවැනි තත්ත්වයන් වළක්වාගෙන ඇත්තේ කවර ආකාරයෙන් ද? මෙම පත්‍රිකාවෙන් උත්සාහ කරනුයේ මෙරටේ සුපිළිපන්න මැතිවරණ ක්‍රියාවලියක් තහවුරු කර ගැනීම සඳහා ශ්‍රී ලාංකීය පුරවැසියන් තවදුරටත් සළකා බැලිය යුතු මූලික කරුණක් පිළිබඳව අවධානය යොමු කිරීමයි¡

> **"හොඳ තරඟකාරීත්වයක්" සහ සමාන අවස්ථා ඇති දේශපාලන පරිසරයක් යන සාධක දෙක අතර මනා සමබලතාවයක් පවත්වා ගැනීම සඳහා අදාළ මූල්‍ය නියාමන රෙගුලාසි තාත්වික හා සාධාරණ විය යුතුය¡ එහිදී දේශපාලන පක්ෂ" අපේක්ෂකයන් හා පුරවැසියන්ගේ සාධාරණ අවස්ථා අවධානයට ලක් කළ යුතුය¡ එහිදී ප්‍රචාරණ අමුද්‍රව්‍ය" ප්‍රචාරණ සේවා සහ දැන්වීම් පළකිරීම ආදිය සඳහා වන වියදම සාධාරණ අයුරින් සළකා බැලිය යුතුය"¡** (දකුණු ආසියාවේ දේශපාලන කටයුතු සඳහා මුල් වූ පිරිවැය නියාමන පිළිබඳ නවදිල්ලි ප්‍රකාශනය)

මැතිවරණයකින් ජය ගැනීම සඳහා දේශපාලන පක්ෂ හා අපේක්ෂකයන් භාවිත කරන ක්‍රමවේද එකිනෙකට වෙනස් විය හැකිය¡ එකී උපක්‍රම විද්‍යුත්" මුද්‍රිත හා සමාජ මාධ්‍ය මෙන්ම තොරතුරු තාක්ෂණය ද උපයෝගී කර ගනිමින් ජනගත කිරීමට වැය කරන මුදල් ප්‍රමාණයන් ද එකිනෙකට වෙනස් ය¡ ලොව විශාලතම ප්‍රජාතන්ත්‍රවාදී මැතිවරණ මෙහෙයුම සිදුකරන්නේ ඉන්දියාවයි¡ එරටේ අවසන් වරට එනම් වසර 2014 දී පැවති මහා මැතිවරණය සඳහා ඉදිරිපත් වූ අපේක්ෂකයන් පොදුවේ මැතිවරණ ප්‍රචාරණය සඳහා වැය කර තිබූ මුදල ඇ¡ඩො¡ බිලියන 5 ක් විය¡ එය දෙවැනි වූයේ ඇමෙරිකා එක්සත් ජනපදය, ඒ හා සමාන මැතිවරණයකට වැය කරන මුදලට (ඇ¡ඩො බිලියන 7 ක්) පමණි¡

අප, මෙරටේ පවත්වන මැතිවරණයක් තුළදී කවර මුදල් ප්‍රමාණයක් ඒ ඒ දේශපාලන පක්ෂ හෝ අපේක්ෂකයන් වැය කර ඇත්දැයි මෙතෙක් නිශ්චිත සමීක්ෂණයක් කවරෙකු විසින් හෝ සිදුකර නැත¡

සමහර අපේක්ෂකයන්" මෙරටේ අවසන් වරට එනම් වසර 2015 දී පැවැත් වූ මහා මැතිවරණය සඳහා තමන් වැය කළ මුදල් ප්‍රමාණය පිළිබඳ යම් යම් ප්‍රකාශ වරින් වර කරනු ලැබීය ¡

ඉන් එක් එක් ජයග්‍රාහී අපේක්ෂකයෙක් දැක් වූ පරිදි ඔහුගේ මැතිවරණ ප්‍රචාරක වියදම රුපියල් ලක්ෂ 800කි ¡ එකී මුදලේ විශාලත්වය කෙතරම් ද යත්" මෙරටේ ප්‍රාදේශීය සභා බොහෝ ප්‍රමාණයක්, තම බල ප්‍රදේශයේ ජනතාවට සේවා පහසුකම් සැපයීම සඳහා වැය කරනු ලබන වාර්ෂික වියදම රුපියල් ලක්ෂ 80 කට නොවැඩි අතර එක් අපේක්ෂකයෙක් මෙතරම් මුදල් ප්‍රමාණයක් වැය කිරීම සඳහා අවැසි මුදල් සොයාගන්නේ කෙලෙස ද යන්න පිළිබඳව දැනගැනීමට මෙරටේ ඡන්දදායකන් සතුව අයිතියක් ඇත.

සීමාවක් හෝ පාලනයක් නොමැති මැතිවරණ ප්‍රචාරක වියදම් හමුවේ අභියෝගයට ලක් වන්නේ රටක අනාගත පාලනය බව මේ අනුව පැහැදිලි වන කරුණකි ¡ "එක් පුද්ගලයෙක් - එක් ඡන්දයක්" (one person – one vote) යන සම්මත පොදු මූලධර්මය මින් උල්ලංඝනය වේ ¡ එපමණක් නොව ඊට සමගාමීව මතු වන පහත සඳහන් ගැටලු තුළින් සිදුවන්නේ රටේ **මනා පාලනය** අභියෝගයට ලක්වීමයි ¡

- ධනය සම්බන්ධ ලැදියාවන් මඟින් දේශපාලන ක්‍රමවේදයට අයථා බලපෑමක් සිදුවීම
- පෞද්ගලික ව්‍යාපාර මැතිවරණ ක්‍රියාදාමයට දායකත්වය ලබාදී" රාජ්‍ය ප්‍රසම්පාදන හා සංවර්ධනය ද ඇතුලත්ව රාජ්‍ය මූල්‍යය ය දූෂණයට මඟ පෑදීම
- රාජ්‍ය දේපළ අවභාවිත කිරීම
- නීති විරෝධී අරමුදල් මඟින් දේශපාලනයට බලපෑම් කිරීම
- විදේශ අරමුදල් වල බලපෑම ජාතික දේශපාලන තත්ත්වයන්ට තර්ජනයක් වීමේ හැකියාව
- මැතිවරණ ව්‍යාපාර තුළ අධික ලෙස මුදල් වියදම් කිරීමේ තත්ත්වයන් තුළින් අළුත් දේශපාලන ප්‍රවාහයන්ට නැඟී සිටීමට ඇති ඉඩකඩ සීමා කළ හැකි වීම

ලොව ඕනෑම ප්‍රජාතන්ත්‍රවාදී සමාජයක යහපැවැත්ම තීරණය වන එක් ප්‍රධාන සාධකයක් වන්නේ එකී සමාජය තුළ දේශපාලනික තීන්දු තීරණ ගැනීමේ ක්‍රියාවලියේ පවත්නා ස්වභාවයයි ¡ ප්‍රජාතන්ත්‍රවාදය වඩ වඩාත් ශක්තිමත් වන්නේ යම් සමාජයක පුරවැසියන් එකිනෙකා අතර නිරන්තර සංවාදයක් පවත්වා ගතහොත් පමණි ¡ ඊට හේතුව ප්‍රජාතන්ත්‍රවාදී සමාජයක ප්‍රධානත්වය ඉසිලිය යුත්තේ පුරවැසියා වීමයි ¡

ජනතා නියෝජිතයන් ලෙස කටයුතු කරණු ලබන දේශපාලඥයන්ට මෙන්ම දේශපාලන පක්ෂ ද පුරවැසියන් සමඟ අඛණ්ඩ සබඳතාවක් පවත්වා ගැනීම මේ අනුව අත්‍යාවශ්‍ය කොන්දේසියකි ¡ මැතිවරණ කාල සමයක් තුළ "ගෙන්ගෙට යෑමේ" සිට තම ප්‍රතිපත්ති ප්‍රකාශ මුද්‍රණය කොට බෙදා හැරීම හරහා මාධ්‍ය මඟින් තම පාක්ෂිකයන් ඇමතීම දක්වා වූ පුළුල් පරාසයක විහිදුණු කාර්යයන් සමුදායක් මේ අනුව ඕනෑම අපේක්ෂකයෙකු අනිවාර්යයෙන් ම ඉටුකළ යුතුව ඇත ¡ ඒ සඳහා මුදල් අවශ්‍ය වේ. මින් පැහැදිලි වන්නේ දේශපාලන තීන්දු තීරණ ගැනීමේ ක්‍රියාවලිය තුළ මුදල් ද කේන්ද්‍රීය සාධකයක් බවයි ¡ එහෙත් එය නිසි කළමණාකරණයකට ලක්නොකළහොත් දේශපාලන තීන්දු තීරණ ගැනීමේ ක්‍රියාවලිය උඩුයටිකුරු වන්නේ නිරායාසයෙනි ¡ මෙම පසුබිම හොඳින් විමසීමේදී පෙනී යන්නේ මෙහි ආරම්භයේ සඳහන් කරන ලද සංසිද්ධිය පිළිබඳව අවධානය යොමු කිරීම ඉතා වැදගත් බවයි ¡

දේශපාලනයෙහි මව්කිරි මුදල් ය – *ඇමෙරිකා එක්සත්*
ජනපදයේ හිටපු ප්‍රකට දේශපාලනඥ ජෙස් උන්රු

<u>දේශපාලන මූල්‍යකරණය (Political Finance) යනු කුමක් ද?</u>

දේශපාලන පක්ෂවලට හෝ ඒවායේ අපේක්ෂකයන් වෙත විධිමත් හෝ අවිධිමත් ලෙස ලැබිය හැකි මූල්‍යමය සහ ද්‍රව්‍යමය ආදායම් මෙන්ම වියදම් මෙනමින් හැඳින්වේ ¡ සමහර විටෙක මෙවැනි ගනුදෙණු මැතිවරණ ව්‍යාපාරයට අදාළ නොවන කාලසීමාවල දී පවා සිදුවිය හැකිය ¡ එමෙන්ම ඒවා මැතිවරණ

ව්‍යාපාරයට සෘජුව සම්බන්ධ නොවිය හැකිය¡ මෙවැනි මූල්‍යමය කටයුතු ක්‍රියාත්මක වන්නේ විවිධ ආකාරවලිනි¡ එනම්

- ✓ රාජ්‍ය දේපළ අවභාවිතය
- ✓ ඡන්ද මිලදී ගැනීම
- ✓ මැතිවරණ ක්‍රියාවලියේ ක්‍රියාකාරකම් සඳහා මුදල් එකතු කිරීම
- ✓ යම් යම් කටයුතු ක්‍රියාත්මක කිරීමේදී ඊට අදාළ වියදම් සඳහා තෙවන පාර්ශවයක් සම්බන්ධ වීම

මැතිවරණ ව්‍යාපාර මූල්‍යකරණය (Campaign Finance) යනු දේශපාලන මූල්‍යකරණයේ තීරණාත්මක සාධකයකි¡ එහි මූලික වෙනස වන්නේ අදාළ සියලු වියදම් මැතිවරණ ව්‍යාපාර ඉලක්ක කර ගනිමින් සිදුකිරීමයි¡ දේශපාලන පක්ෂ මඟින් හෝ සමහර විටෙක එවැනි පක්ෂයක් වෙනුවෙන් මැතිවරණ ව්‍යාපාරය ප්‍රවර්ධනය සඳහා කරණු ලබන වියදම් මීට අයත්ය¡ දේශපාලන පක්ෂ වල වියදම් වෙන්කොට හඳුනා ගැනීම ඉතා දුෂ්කර කාර්යයකි¡

<u>මැතිවරණ ව්‍යාපාර වියදම් සීමා කළ යුත්තේ ඇයි ?</u>

මැතිවරණ ඇතුළු දේශපාලන කටයුතු සඳහා අද වන විට නැතිවම බැරි අංගයක් බවට පත්ව ඇත්තේ මුදල්ය¡ ඒ නිසාම මතු වී ඇති ගැටළුකාරී තත්ත්වයන් ද බොහෝ ය¡ මැතිවරණයකදී මුදල් යොදා ගනිමින් සිදුවන සුලබ ක්‍රියාකාරකම් කිහිපයක් පහත දැක්වේ¡ මැතිවරණ ව්‍යාපාර වියදම් නිසි ලෙස නියාමනය නොවුණු විට සිදු වන්නේ මුදලේ බලය ඉස්මතු වීම විනා දේශපාලන ප්‍රතිපත්ති නිසිලෙස ප්‍රකාශයට පත්වීම නොවේ¡